

Votaziun chantunala dal pievel dals 14 da zercladur 2015

Revisiun parziala da la constituziun chantunala

Explicaziuns dal cussegl grond

Il 22 da settember 2013 han las votantas ed ils votants dal Grischun acceptà l'iniziativa chantunala dal pievel «Gea ad electricitad netta senza forza electrica da charvun». L'uschenumnada «iniziativa da charvun» pretendeva ch'è vegnia integrà en la constituziun chantunala in cler confess cunter ovras electricas a charvun. Plinavant vul ella che interpresas cun participaziun dal chantun na fetschian naginas investiziuns en ovras electricas a charvun.

Tras quai che la Repower ha concludì en il fratemp da sortir dal project da l'ovra electrica a charvun a Saline Joniche, è ina finamira principala da la «iniziativa da charvun» gia cuntanschida per gronda part. La nova disposiziun constituziunala proponida garantescha ch'il chantun n'acquista naginas novas participaziuns a societads ch'èn participadas ad ovras electricas a charvun. Plinavant vegni garantì ch'il chantun procura – en il rom da sias pussaivladads sco acziunari u participà – che interpresas cun participaziun dal chantun na fetschian naginas investiziuns en electricitad producida ord charvun.

En la sessiun da favrer 2015 ha il cussegl grond approvà il project correspondent cun 93 cunter 0 vuschs e cun 23 abstenziuns.

Explicaziuns a partir da p. 3

Project da votaziun p. 6

Stimadas conburgaisas e stimads conburgais

Nus As suttamettain il suandant project per la votaziun:

**Revisiun parziala da la constituziun chantunala
(nov art. 83a; realisaziun da l’iniziativa chantunala
dal pievel «Gea ad electricitad netta senza forza
electrica da charvun» ch’è vegnida acceptada
ils 22 da settember 2013)**

A. Il project da votaziun en detagl

**1. Revisiun parziala da la constituziun
chantunala: referendum obligatoric**

Ils 22 da settember 2013 ha il pievel gris-chun acceptà la «iniziativa da charvun» cun 28880 cunter 22281 vuschs. Tar la dumonda decisiva è la preferenza vegnida dada per pauc a l’iniziativa dal pievel, e betg a la cuntraproposta da la regenza e dal cussegl grond ch’era medemamain vegnida acceptada.

La «iniziativa da charvun» è vegnida redigida en furma d’ina uschenumnada «proposta generala». Quai vul dir ch’i sto vegnir concretisà en in ulteriur pass, co che l’iniziativa duai vegnir realisada. L’iniziativa pretenda ina cumplettaziun da la constituziun chantunala. Ina tala cumplettaziun è suttamessa al referendum obligatoric, uschia ch’i sto vegnir votà ina segunda giada davart la fatschenta «iniziativa da charvun».

**2. Cuntegn e finamiras da la «iniziativa
da charvun»**

La «iniziativa da charvun» ha duas finamiras: D’ina vart duai vegnir integrà en

la constituziun chantunala in cler confess cunter ovras electricas a charvun – da l’autra vart scumonda ella ad interpresas, a las qualas il chantun è participà, da far investziuns en ovras electricas a charvun. En il focus da las iniziandas e dals iniziants steva il project da l’ovra electrica a charvun a Saline Joniche (Italia). Quest project era vegnì planisà e persequità da la Repower SA – il chantun è l’acziunari principal da questa societad.

**3. La gronda part da las pretensiuns
da la «iniziativa da charvun» è gia
ademplida**

Bunamain 100 pertschient da l’electricitad en il chantun Grischun vegn producida tras purtaders d’energia regenerabla, la gronda part da quai tras forza idraulica. La promoziun da las energias regenerablas è francada gia oz en la constituziun chantunala. En l’uschenumnà «Rapport d’electricitad 2012» èn la regenza ed il cussegl grond s’exprimids cleramain a favur da la forza idraulica e d’autras energias regenerablas. Il medem po er vegnir ditg areguard la maschaida actuala da produenziun d’electricitad da la Svizra ed areguard l’orientaziun futura da la politi-

ca d'energia naziunala (chavazzin «Strategia d'energia 2050»). Ni pli baud ni oz n'è l'electricitad producida ord charvun stada in tema en il Grischun ed en Svizra, e cun gronda probabilitad na vegn quai er betg ad esser in'opziun en l'avegnir. La «iniziativa da charvun» ha pia da bel principi consequenzas mo per investiziuns a l'exteriur.

En vista al portfolio da participaziuns dal chantun Grischun èsi da remartgar ch'il chantun è participà en il sector d'energia principalmain ad ovras partenarias che produceschan electricitad ord forza idraulica en il Grischun. La suletta interpresa cun participaziun dal chantun che pudess – sin fundament da sia orientaziun e da sias pussaivladads – far investiziuns en ovras electricas a charvun a l'exteriur, è la Repower SA. Ses project a Saline Joniche è lura er stà l'object concret da l'iniziativa dal pievel. D'in segund project d'ina ovra electrica a charvun en Germania è la Repower SA sa retratga per motivs economicis gia pli baud.

Il november 2013 ha la regenza grischuna relaschà ina strategia da proprietari per la Repower SA. En las finamiras strategicas da questa strategia ha la regenza er fixà la directiva che l'interpresa stoppia sa retrair en moda ordinada e lianta dal project da l'ovra electrica a charvun a Saline Joniche e ch'ella na dastgia betg pli sa participar en l'avegnir a societads d'ovras electricas a charvun. Sin quai ha la Repower SA communitgà ch'ella veglia ademplir questas prescripziuns e ch'ella sortia fin il pli tard la fin da l'onn 2015 definitivamain dal project a Saline Joniche. En quest regard è la «iniziativa da charvun» gia ademplida.

4. Nagin acquist da novas participaziuns a societads cun ovras electricas a charvun

Cunquai che l'unica participaziun (indirecta) dal chantun ad in'ovra electrica a charvun scroda la fin da l'onn 2015, metta la disposiziun costituziunala proponida il focus sin il cumportament futur dal chantun tar l'acquisiziun da participaziuns e tar l'execuziun da sia rolla sco titular da las participaziuns.

Uschia survegn il chantun d'ina vart in scumond da sa participar a societads che investeschan en ovras electricas a charvun. Da l'autra vart vegn il chantun obligà da procurar che naginas interpresas cun participaziun dal chantun na fetschian investiziuns en electricitad producida ord charvun. En quest connex stoi vegnir resguardà ch'il chantun ha – en sia rolla sco acziunari resp. titular da las participaziuns – mo las pussaivladads che resultan dal dretg da societads per far valair sia influenza. La nova disposiziun costituziunala pretenda dentant ch'il chantun procura – entaifer quest rom legal e faschond diever da sias pussaivladads politicas – che interpresas cun participaziun dal chantun na fetschian naginas investiziuns en ovras electricas a charvun.

5. Cler confess cunter electricitad producida ord charvun

La finamira principala da la «iniziativa da charvun», numnadamain da terminar l'engaschament da la Repower SA a Saline Joniche, è gia vegnida instradada en moda lianta suenter l'acceptaziun da l'ini-

ziativa. La nova disposiziun constituziunala metta clers cunfins al cumportament futur dal chantun tar la cumpra da participaziuns, ed el vegn obligà d'impedir – en il rom da sias pussaivladads – ch'interpresas cun participaziun dal chantun fetschian investiziuns en electricitad producida ord charvun. La nova disposiziun constituziunala è pia in cler confess cunter la producziun d'electricitad en ovras electricas a charvun.

6. Realisar la voluntad dal pievel

En la sessiun da favrer 2013 aveva il cussegl grond refusà la «iniziativa da charvun». Suenter che las votantas ed ils votants han dentant acceptà questa iniziativa, sto la voluntad dal pievel vegnir realisada tenor l'avis da la gronda maioritad dal cussegl grond. Cun integrar la disposiziun proponida en la constituziun chantunala vegni tegnì quint da las finamiras da la «iniziativa da charvun».

B. Proposta

Il cussegl grond ha tractà la revisiun parziala da la constituziun chantunala (realisaziun da l'iniziativa chantunala dal pievel «Gea ad electricitad netta senza forza electrica da charvun») en la sessiun da favrer 2015. Cun 93 cunter 0 vuschs e cun 23 abstenziuns ha il cussegl grond deliberà la revisiun parziala da la constituziun chantunala (nov artitgel 83a) per mauns da la votaziun dal pievel.

Nus As proponin, stimadas conburgaisas e stimads conburgais, d'acceptar questa revisiun da la constituziun.

En num dal cussegl grond:

Il president:
Duri Campell

L'actuar:
Claudio Riesen

Project da votaziun

Realisaziun da l'iniziativa chantunala dal pievel «Gea ad electricitad netta senza forza electrica da charvun» (revisiun parziala da la constituziun chantunala)

Constituziun dal chantun Grischun

Acceptà dal pievel ils ...

Il cussegl grond dal chantun Grischun,

sa basond sin ils art. 15 e 101 da la constituziun dal chantun Grischun, suenter avair già invista da la missiva da la regenza dals 26 d'avust 2014,

concluda:

I.

La constituziun dal chantun Grischun dals 18 da matg / 14 da settember 2003 vegn midada sco suonda:

Art. 83a

Il chantun na sa participescha betg ad interpresas che fan investiziuns en ovras electricas a charvun. En il rom da sias pussaivladads giuridicas e politicas procura el che las interpresas cun participaziun dal chantun desistian da far investiziuns en ovras electricas a charvun.

Participaziuns ad ovras electricas a charvun

II.

Questa revisiun parziala è suttamessa al referendum obligatoric.

La regenza fixescha l'entrada en vigur da questa revisiun parziala.

Votar è pli simpel che quai ch'ins pensa!

Sche Vus essas absenta u absent la dumen-
gia da votaziun u sche Vus duessas esser
impedida u impedi da votar a l'urna,
avais Vus las suandantas pussaivladads
da prender part a la votaziun:

1. Votaziun anticipada

Er en Vossa vischnanca avais Vus la pus-
saivladad da votar durant almain dus
dals ultims quatter dis avant il di da vota-
ziun, u

- da votar a l'urna
u
- da consegnar il cedel da votar en ina
cuverta serrada ad in uffizi commu-
nal.

2. Votaziun per corrispondenza

- Ils documents necessaris (cuverta da
resposta, cuverta da votar) survegnis
Vus automaticamain da la vischnanca.
- La cuverta da resposta u l'attest da
votar stuais Vus **suttascriver** en mintga
cas, autramain n'è Voss cedel betg
valaivel.
- Plinavant avais Vus duas pussaivladads
da votar per corrispondenza: Vus sur-
dais la cuverta da resposta a la **posta** u
Vus mettais la cuverta en ina **chascha
da brevs da l'administraziun commu-
nala inditgada da la vischnanca**.

Vossa chanzlia communal As vegn a
responder tuttas dumondas en connex
cun la votaziun anticipada e cun la vota-
ziun per corrispondenza. Legiai per pla-
schair er las publicaziuns uffizialas.